

RELECTURA DEL 'MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN'

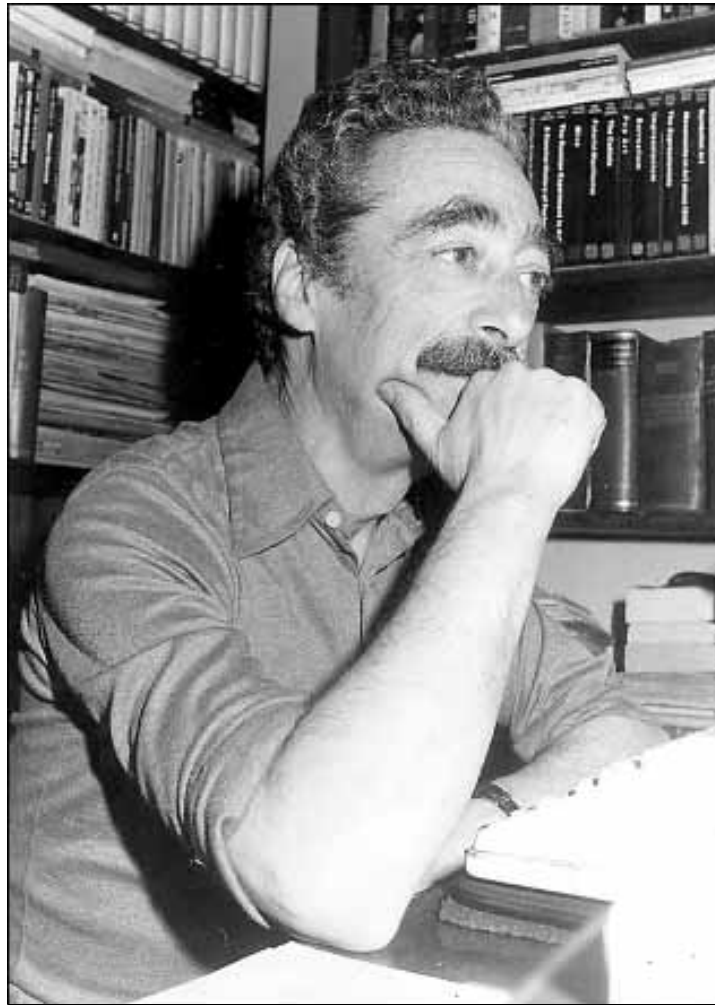
El triomf de l'espècie

J.M. HERNÁNDEZ RIPOLL

Retrobar-se després de més de 20 anys amb el *Mecanoscrit del segon origen* –que acaba de reeditar Empúries en la seva col·lecció *L'òdissea*–, és una aventura excitant però emocionalment complicada. Si el llibre va significar alguna cosa per al lector, com és el cas, el més fàcil és acabar amb la memòria atrapada entre les dents de la nostàlgia i confondre l'exercici de llegir amb el de recordar. Així doncs, la tasca requereix un cert esforç per mantenir les distàncies i no deixar-se picar pel record dels somnis de joventut. Si s'aconsegueix, que no és fàcil, el llibre adopta una nova dimensió.

El *Mecanoscrit* ja és un llibre immortal. Canviem de mil·lenni però reapareix una nova edició al moble de les novetats. Aviat farà 27 anys que Manuel de Pedrolo el publicava per primer cop i, com tot en aquesta vida, no pot evitar fer-se gran. Es nota especialment en el decorat gràfic, en el paisatge, en els automòbils, en la tecnologia, en l'estètica de vida abans de la invenció de les grans superfícies comercials, dels ordinadors portàtils i dels telèfons mòbils. Pedrolo escriu que l'acció transcorre a les acaballes del segle XX, però tota l'obra després d'una penetrant olor dels anys 60 i 70, els anys en què encara era possible parlar de "platets voladors [...] ovalats i plans", per posar l'exemple d'una descripció que ha perdut tota credibilitat per culpa de les sofisticades aeronaus que actualment omplen la nostra videoteca.

I el mateix passa quan surt a escena el solitari extraterrestre, un ésser de pell rosa, amb tres ulls, musell de porc, bosa de marsupial, que es deixa matar en la seva primera i breu aparició sense diàleg. Una circumstància que ha de ser del tot inconcebible per a

XAVIER VALLS / EFE

Fa 27 anys que Manuel de Pedrolo va publicar aquesta obra

la generació educada sota la tirania dels *gameboy* i de les *playstation*. Ara bé, la mateixa pols que el separa dels adolescents contemporanis, és la que l'eleva a la categoria de llibre d'època per a tots aquells que ja estem una mica granadets.

Però si, com hem dit, l'estètica del *Mecanoscrit* ha quedat un xic antiquada, l'ètica es situa per sobre del bé i del mal adoptant un caràcter molt més bel·licós que els conformistes corrents socials actuals.

Pedrolo utilitza tot el seu mestratge literari per fer que els sentiments del lector s'enfrontin entre si. Descriu una hecatombe superior al

diluvi universal que redueix el món a un cementiri, però el molt murri fa que la felicitat broti entre la muntanya de cadàvers per acabar preguntant-se, en boca dels seus personatges, si tornarien al món dels vius, quan els homes i les dones poblaven el planeta; si preferirien que no hagués passat res o si, per contra, s'estimen més estimar-se en soledat sobre un món en runes. La resposta és fàcil d'esbrinar: guanya el cor.

Sota aquesta perspectiva, el *Mecanoscrit* es transforma en un cant a la vida i no a la mort. Els nens protagonistes de la novel·la, l'Alba i el Dídac, decideixen ser, amb totes les

conseqüències, l'origen i no l'acabament de l'espècie. Potser per trobar-se en una situació tan extrema, Pedrolo es veu obligat a accentuar exageradament les qualitats dels herois. El Dídac té 11 anys i ja sap muntar i desmuntar motors de tota mena. Però això no és res comparat amb l'autèntic prodigi de la natura que resulta ser l'Alba. Té 14 anys quan comença l'acció i, quan acaba, quan ja ha fet els 18 i és mare i vidua, la senyoreta ha exercit de mestra del seu company i s'ha llegit uns quants diccionaris de medicina, que a la llarga li serviran per curar-se la fractura d'una tibia i per donar a llum eixarrancada com en temps de la Mariacastanya. També domina el bricolatge: repara la teulada d'una masia, construeix coses tan diverses com ara una dutxa i una xemeneia i improvisa ponts per poder passar amb els vehicles. I, en hores lliures, aprèn Morse, cinematografia, sega el blat amb l'ajut d'unes tisores, salva el llegat cultural de la humanitat i és capaç de matar indistintament alienígenes i humans si veu perillar la vida del seu mascle. Existeixen realment dones així? Millor no plantejar-ho.

Hem d'entendre que la necessitat mou muntanyes i que el sentit de supervivència supera totes les proves per molt dures que puguin ser, però queda clar que Pedrolo extrema les situacions a consciència per completar la narració amb una estratègia filosòfica que no passa inadvertida. No són els diàlegs, escassos i més aviat carrinclons, els que il·luminen el rerefons de la història. És la constant referència a la nova vida, al nou gènesi, la que ens va destapant a través dels diversos quaderns que integren la narració tot un manifest utòpic que no m'atreveixo a qualificar d'àcrata per pur respecte ideològic.

A Pedrolo se li escapa la ploma a mesura que ens obre les portes d'un nou concepte social que fonamenta sobre l'igualtat racial (l'Alba és blanca i el Dídac mestís), i on demostra que es pot viure en harmonia i llibertat sense documents, injustícies, hipocresies, tabús i diners. Un nen i una adolescent que el destí ha beneït amb la maternitat d'un nou ordre creat a partir de la innocència. I, per acabar d'arrodonir-ho, l'envejable imaginació de l'autor mata sobtadament el Dídac per poder presentar-nos, sense impureses, altiva i arrogant, una Alba de 18 anys que esperarà pacientment que el seu fill creixi per continuar amb el procés de procreació d'una nova humanitat. La vida és implacable, però ella acaba triomfant.

Aquest és, entre línies, el sentit del *Mecanoscrit del segon origen*. L'epopeia d'un somni impossible vestit de tragèdia, el llegat d'un idealisme cru com un *carpaccio* que pot obrir-se fàcilment a les mentalitats més encuriosides de les noves generacions i que amb el pas del temps s'ha fet absolutament recomanable per a tots aquells que han oblidat que un dia també somiaven un món millor.

Pedrolo utilitza tot el seu mestratge literari per fer que els sentiments del lector s'enfrontin entre si

ELS LLIBRES MÉS VENUTS

Del 11 al 17 de gener. Amb la col·laboració del Gremi de Llibreters i de les llibreries Àncora y Delfin, FNAC, Documenta, Proa-Espais, Bosch, Crisol, Ona i Laie, Llibreria 22, Catalonia, Les Voltes, La Rambla, Casa del Llibre, Robafaves i Tres i Quatre.

FICCIÓ

Cambres d'acer inoxidable
Ferran Torrent. Columna

L'últim llibre de Sergi Pàmies
Sergi Pàmies. Quaderns Crema

Adreça desconeguda
Kressmann Taylor. La Magrana / RBA

Jaume el conqueridor
Albert Salvadó. Columna

L'herència d'Eszter
Sándor Márai. Empúries / Salamandra

Tallats de lluna
Maria Antònia Oliver. Edicions 62

Kressmann Taylor

NO FICCIÓ

Digue'm agosarat
Andreu Buenafuente. Columna

Verbàlia
Màrius Serra. Empúries

37 anys de franquisme a Catalunya
Francesc Cabana. Pòrtic

CAT. Un anglès viatja per Catalunya...
Matthew Tree. Columna

Món no és un negoci
J. Bove i F. Dufour. Pagès Editors

Els Borja, Família i mite
Joan F. Mira. Bromera Edicions

Andreu Buenafuente